

De voorzitter van de *Belangenvereniging van Ondernemende Advocaten (BOA)* sprak tijdens de jaarvergadering op 10 oktober te Zeist over een goedkoop en effectief alternatief voor de heksenjacht op fraudeerende advocaten. En hij bekritiseerde de dreigende inperking van het verschoningsrecht: ‘De overheid knaagt een muizengaatje in het beroepsgeheim, met de terrorismedreiging als smaakmakend excuus’¹

‘Helden van de rechtsstaat’:

Frans van Velsen

Voorzitter BOA

In 1999 was de invoering van het twee-handtekeningenvereiste bij het beschikken over derdengelden de directe aanleiding voor de oprichting van de BOA. Over dat onderwerp werd een buitengewone Ordevergadering afgedwongen die met ruim 400 bezoekers uit het hele land de best bezochte ooit werd. Het mocht niet baten dat alle moties met overdonderende meerderheid werden aangenomen: de blunder was begaan en bleef begaan want het toegeven van het eigen ongelijk is een *tour de force* die een grote organisatie niet voor elkaar krijgt.

Waarom een blunder? Wij hielden de Orde voor dat:

- een advocaat die aan het geld van zijn cliënt komt van tevoren weet dat dit het laatste is wat hij als advocaat heeft gedaan;

¹ Deze tekst is een bewerking van die toespraak.

- zo’n advocaat dus ten einde raad moet zij om het te doen en dat er dus letterlijk niets is dat hem of haar zal tegenhouden;
- wie het geld van zijn cliënt wil inpikken daar helemaal geen derdenrekening voor nodig heeft;²
- het utopisch is om de enkele gevallen van fraude te willen voorkomen: in elke beroepsgroep komen mensen voor die niet deugen: burgemeesters, staatssecretarissen, rechters;
- het uitvaardigen van zo’n maatregel ernstige imagoschade veroorzaakt individueel (probeer de klant maar eens uit te leggen dat je wel z’n geld mag incasseren maar niet zonder contraseign aan hem mag uitkeren) en algemeen: als een beroepsorganisatie zoiets voorschrijft móét er wel iets aan de hand zijn.

En dat alles terwijl er een veel betere, échte oplossing is, die ook nog eens positieve communicatie betekent (spreek

² Stuur bijvoorbeeld een grosse aan de deurwaarder en zeg hem dat hij de wederpartij moet aanzeggen op je privé-rekening te betalen.

met de Orde nooit over communicatie want ze hebben er een hele afdeling voor maar niemand heeft ook maar een flauw idee wat het is) namelijk: een waarborgfonds.

Prachtig toch, zou men denken. Maar nee, die koninklijke en uiterst voor de hand liggende oplossing (kosten ongeveer € 30 per advocaat per jaar) komt er niet. De ‘grote kantoren’ willen er niet aan omdat het immers alleen de kleintjes zijn die niet deugen en daarvoor willen ze niet betalen. Het zou ook de fraude ‘faciliteren’, zo gaf toenmalig algemeen deken Guensberg *du haut de sa grandeur* te kennen. Hoe kortzichtig kan men zijn?

En, heeft het gewerkt met die twee handtekeningen? Nee, natuurlijk heeft het niet gewerkt en ook is afdoende aangetoond dat het euvel bepaald niet is beperkt tot alleenzittende advocaten of heel kleine kantoren: men hoeft alleen maar even aan het drama Legal Point te denken.

Hameren op een schroef

De Vox Populi schreeuwt weer eens vanuit de Haagse banken dat er iets moet gebeuren en hoe reageert de Orde daar op? Gelukkig hebben we in Willem

opgejaagd wild

Bekkers inmiddels een algemeen deken die niet alleen het advocatenhart op de goede plaats heeft, maar die ook nog iets snapt van *damage control* en communicatie. Hij laat dus bij elke negatieve klank van belang in de media meteen een ontkenkend dan wel sussend tegengeluid horen: het valt wel mee, over het geheel genomen is de advocatuur wel in orde.

En dat is ook zo: een advocaat die iets doet wat niet deugt, dat heeft nog steeds grote nieuwswaarde en dat zegt eigenlijk al genoeg. Maar wat is zijn antwoord – en dat van de Orde – op de schreeuw om maatregelen? Weer precies het verkeerde: we gaan de controle op de derdengelden intensiveren: er komen vliegende brigades met accountants want die hebben beter inzicht in de geldstromen.

Néé Willem, dat is allemaal het voortzetten van flauwekulmaatregelen waarvan iedereen weet dat ze niet werken. Het is nu eenmaal onmogelijk om die ene frauderende advocaat er bij voorbaat uit te halen. Dat gaat niet, en al helemaal niet met deze ineffectieve middelen die alleen maar schade aan het imago van de beroepsgroep toebrengen. De boodschap is: 'we gaan spijkers met koppen slaan'

maar het zijn helemaal geen spijkers waarop geslagen wordt, het zijn schroeven en daar kun je zo hard op hameren als je wilt, daarmee sla je alleen maar de draad kapot.

Het is de typische reactie van een overheid: 'Effectieve maatregelen hebben we niet dus we doen maar iets waarvan iedereen weet dat het niets uithaalt, maar dan kan er in ieder geval niet worden gezegd dat we er niets aan hebben gedaan'. Daar moeten wij advocaten ons niet voor lenen, dat is ver beneden onze stand. Zo worden de 'helden van de rechtsstaat' alleen maar gedegradeerd tot opgejaagd wild en het rendement van zo'n preventieve kloppjacht is precies nul.

Reclame voor een paar tientjes

Het enig juiste antwoord op het politiek geschreeuw is: 'Natuurlijk is iedere fraudeur in ons midden er één te veel en als we zo iemand vinden wordt hij subiet uit het beroep gezet en zullen we hem als Orde voor de rest van zijn dagen achterna blijven jagen zodat hij nooit meer zijn hoofd boven het gras uitsteekt. Maar de klanten zullen er geen last van hebben: zij krijgen hun geld; daar staan

we met z'n allen voor in.'

Wat is er mooier en communicatief beter dan deze boodschap? Daarmee snoert men alle critici in één keer de mond. Maar ja, die vermaledijde kosten dan? Nu, dat is een bedrag van een paar tientjes per advocaat per jaar, buitengewoon goed besteed geld, pure reclame.

Ja maar, sputtert men dan vaak tegen, in Engeland hebben ze dat ooit gedaan en toen liepen de kosten vreselijk de spuigaten uit. Fout: Engeland is niet met Nederland te vergelijken omdat de advocaten daar tevens het notariswerk doen en alle onroerendgoedtransacties over hun derdenrekening lopen. De totale geldstroom is daar dus wel honderd keer zo groot als bij ons.

Schijnzekerheid gevraagd

Een soortgelijke ontwikkeling is er met de door de Orde aan zichzelf toebedachte taak om de kwaliteit van de dienstverlening door advocaten te verbeteren. De AR bereidt een 'Verordening op de Vakbekwaamheid van de advocaat' voor. Dat is een evenzeer heilloze weg om redenen die ik al vaak heb uitgelegd: er wordt niet gestuurd op de kern der dingen maar op de buitenkant, de schijn.

Inmiddels heeft zich ook nog de ‘Commissie metatoets kwaliteitsstelsel rechtsbijstand’ gemeld met een schitterend cyclisch opgebouwd rapport: hetgeen als uitgangspunt wordt verwoord, is ook het advies geworden en de vraag wat de cliënt er aan heeft, wordt wel gesteld maar niet beantwoord. De wel erg voor spelbare aanbeveling luidt dat de audit verplicht dient te worden gesteld voor alle advocaten.³

Zo wordt ook hier weer een schijnzekerheid gevraagd. Er wordt onder het mom van kwaliteit uitsluitend geneuzeld over de verpakking van de dingen: certificering, auditering, registratie van specialisaties. Allemaal verwarring van bevoegdheid met bekwaamheid en alleen de laatste heeft te maken met kwaliteit, en die is door de Orde niet te meten.

Beroepsgeheim is burgerrecht

De échte overheid laat zich inmiddels ook niet onbetuigd. Onder het mom van terrorismebestrijding gaan momenteel burgerrechten waarvoor decennia, soms zelfs generaties, is gevochten het raam uit. Eén daarvan raakt de kern van ons beroep: het beroepsgeheim. Dat wil men inperken en ook hierbij wordt ‘terrorismedreiging’ weer eens aangevoerd als reden. In de kern ontspruit dat streven aan de wens tot vergroting van overheidscontrole. Voor de verkrijging van voldoende politieke steun wordt het gepresenteerd als een ‘privilege’ van de advocaat. In het huidige politieke tijdsgewricht past het immers om zo

³ Met dank aan Georg van Daal, die rapport en analyse toezond.

.....
**‘Als we in ons
 midden een fraudeur
 vinden wordt hij
 subiet uit het beroep
 gezet, en de klanten
 krijgen hun geld, daar
 staan we met z’n
 allen voor in’**

veel mogelijk privileges af te breken. Het beroepsgeheim is evenwel helemaal geen privilege en zelfs geen recht maar een plicht, die beroepsgeheimhouders zoals ook artsen, geestelijken en notarissen die hebben en die is niet van of voor hen. Het beroepsgeheim is er om te waarborgen dat een mens in nood zich tot een vertrouwenspersoon kan wenden en bij deze zijn hele hart kan uitstorten in de volledige zekerheid dat het aldus toevertrouwde volstrekt geheim blijft en dus bij uitstek ook niet in handen kan komen van een overheid.

Die overheid zet met de bewering dat het een privilege zou zijn de zaken op hun kop: de geheimhouding is voor de

beroepsgroep een (dure) plicht en voor de burger een recht. Het is een onmisbare pijler van het advocatenvak als vertrouwensberoep en een fundamenteel recht van de burger tegenover een steeds machtiger wordende, bemoeizieke overheid. In zijn juiste context geplaatst ziet men de strekking van het beroepsgeheim: het is helemaal geen privilege van de advocaat maar een burgerrecht.

Die overheid, die inmiddels meer van ons lijkt te willen weten dan indertijd de machthebbers in de DDR van hun onderdanen, werkt nu aan een wijziging van de Notariswet waardoor het beroepsgeheim wordt ingeperkt ten gunste van het BFT. Dat is evidente salamitactiek want ‘het gaat toch alleen maar over de geldstromen en wie niets te verbergen heeft...’ Zo wordt door een steeds verder controlerende overheid een muizengatje in het beroepsgeheim geknaagd, met terrorismedreiging als smaakmakend excuus. Bovendien is van de notarissen traditioneel minder opstandigheid te verwachten dan van de advocaten. Dat wij na hen als eersten aan de beurt zijn en dat er dan een onwankelbaar precedent is geschapen, is zo klaar als een klontje.

Zo sluit ik af met de oproep. Advocaten – en vooral Orde als zelfbenoemde hoeder van het algemeen belang – word wakker en roep aan deze verloederding een halt toe. De houding die wij als advocaten hiertegenover innemen is bij uitstek iets waarvan kan worden verlangd dat wij ‘maatschappelijke verantwoording afleggen’. We zijn het aan de maatschappij, onze cliënten, verplicht!

(advertentie)

Achtung Deutschland!

Onze twee Duitse advocaten:

- wijzen u op de risico's en kansen naar Duits recht
- kunnen in geheel Duitsland voor u procederen
- beheersen de Nederlandse taal

Dijks Leijssen Advocaten & Rechtsanwälte

Boddenkampsingel 76 Postbus 76, 7500 AB Enschede NL
 Telefoon: +31(0)53 433 54 66 Telefax: +31 (0)53 433 10 01
 Website: www.dijksleijssen.nl E-mail: info@dijksleijssen.nl

Al meer dan 25 jaar met recht grensverleggend

AMBACHTELIJK GEMAAKTE TOGAS VOOR:
 ADVOCaat - GRIFFIER - RECHTER - PREDIKANT - HOOGLEERAAR

TOGAMAKERIJ

Rhebergen

WWW.TOGAMAKERIJRHEBERGEN.NL
 AMSTELDIJK 18E AMSTERDAM TEL. 020-6629514 06 41981758